

Veelgestelde vragen project De Dommel natuurlijk schoon

1) *We zien dat er werkzaamheden plaatsvinden langs de Dommel. Waarom is dit?*

De beek de Dommel is belangrijk voor de natuur aan haar oevers en in de beek zelf. We werken aan de Dommel zodat die natuur zich verder kan ontwikkelen. Ook zorgen we ervoor dat de Dommel weer meer zichtbaar wordt, zowel binnen als buiten de stad. Met Waterschap de Dommel en de gemeenten Eindhoven, Nuenen en Son en Breugel zorgen we met het project '**De Dommel natuurlijk schoon!**' gezamenlijk voor een flinke opknapbeurt. Door het schoonmaken van de vervuilde waterbodembodem en het herstellen van de oude loop van de beek maken we van de Dommel weer een prachtige, natuurlijke beek. Aantrekkelijker vissen en andere diersoorten, maar ook voor voor inwoners en recreanten.

2) *Waarom wordt er gewerkt aan de Dommel?*

Om twee redenen. De eerste is dat de bodem van de Dommel is verontreinigd met zware metalen. Door industrieën in de Belgische en Nederlandse Kempen is er veel cadmium en zink in het slib op de bodem afgezet. Om de bodem van de Dommel schoon te maken en te voorkomen dat er meer vervuiling blijft hangen, gaan we het slib verwijderen.

De tweede reden voor de werkzaamheden is dat de Dommel in het verleden is recht getrokken. Hierdoor wordt het water veel te snel afgevoerd naar de Maas. Dit is niet aantrekkelijk voor veel bijzondere planten- en diersoorten. Zo is al veel mooie natuur verdwenen. We gaan weer bochten terugbrengen in de Dommel. Daar wordt de Dommel niet alleen aantrekkelijker van voor dieren en planten, maar ook voor inwoners en recreanten.

3) *Waar wordt er aan de Dommel gewerkt?*

Het hele Dommeldal rond Eindhoven nemen we onder handen. Van de A2 ten zuiden van Eindhoven tot het Wilhelminakanaal in Son en Breugel. Het gaat om maar liefst 17 kilometer. Omdat het project zo omvangrijk is, hebben we het opgedeeld in 8 deelgebieden. Als u op de website kijkt onder 'Waar gaan we wat doen?' dan kunt u per deelgebied op kaarten terugvinden welke werkzaamheden er uitgevoerd gaan worden. Ook het Afwateringskanaal bij Gestel hoort bij het projectgebied.

4) *Welke andere watergangen worden gesaneerd?*

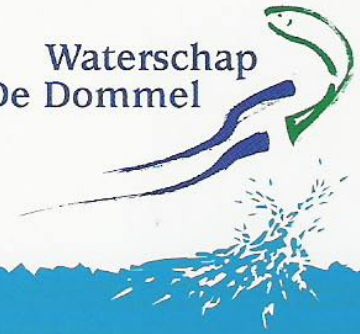
De kleine vijver Hanevoet, grote delen van de Gender, één sectie van de Oude gracht, de Trompetterloop en de gracht rondom het Clarissenklooster.

5) *Wanneer wordt er gestart met het schoonmaken en herinrichten van de Dommel? Hoe lang gaat het duren?*

In het eerste half jaar van 2010 zijn de voorbereidende werkzaamheden getroffen, zoals het aanvragen van de vele vergunningen en het doen van landmetingen. Het is immers een omvangrijk project. Het Dommeldal is daarom ingedeeld in deelgebieden, die straks één voor één worden aangepakt. We beginnen in september 2010. Dan starten we met [deelgebied 8](#). In oktober is [deelgebied 7](#), het Afwateringskanaal, aan de beurt. Daarna volgen in december de [deelgebieden 0 en 1](#), van het verdeelwerk aan de Prof. Holstlaan tot in de Gennepark. In 2011 gaan we verder met de overige deelgebieden. In totaal neemt de uitvoering zo'n twee jaar in beslag. Kijk [hier](#) voor een compleet overzicht van de planning.

6) *Wanneer gaan ze bij ons in de buurt aan de slag?*

Het Dommeldal is voor het project 'De Dommel natuurlijk schoon' ingedeeld in 8 deelgebieden. Deze worden straks één voor één aangepakt. Uiteraard worden alle betrokkenen hiervan vroegtijdig op de

hoogte gesteld. In september starten we in [deelgebied 8](#). In oktober is [deelgebied 7](#), het Afwateringskanaal, aan de beurt. Daarna volgen in december de [deelgebieden 0 en 1](#), van het verdeelwerk aan de Prof. Holstlaan tot in de Genneperparken. In 2011 gaan we verder met de overige deelgebieden. In totaal neemt de uitvoering zo'n twee jaar in beslag. Wilt u precies zien wanneer ze bij u beginnen? Klik [hier](#) voor een compleet overzicht van de planning.

7) Is de herinrichting van invloed op het waterpeil van de Dommel?

Nee, sterker nog, een onderdeel van het plan is dat we willen zorgen voor een meer natuurlijke afvoer van het water. Dat betekent dat het waterpeil heel laag staat als het weinig regent. Of een volle beek (met misschien zelfs een kleine overstroming) als het heel veel regent. Speciaal voor die momenten met veel water, komen er plekken waar ruimte is voor die overstromingen. Zo hebben omwonenden daar geen last van. In totaal komt er net zoveel water doorheen als nu en zal er dus ook geen wateroverlast ontstaan voor huizen en gebouwen.

8) Waar wordt een peilverhoging niet toegestaan?

Binnen de waterhuishouding wordt onderscheid gemaakt tussen hoge afvoeren (in natte perioden), normale en lage waterafvoeren (in droge perioden). Hoge afvoeren komen minder dan 15 maal per jaar voor. Lage afvoeren komen vaker dan 15 maal per jaar voor. Het uitgangspunt is dat voor de hogere afvoeren in de gehele Dommel (zowel stedelijk als landelijke gebied) géén peilstijgingen toegestaan worden. Bij de lage afvoeren wordt ook geen peilstijging toegestaan bij het gebied vanaf het Van Abbemuseum tot aan het Wilhelminakanaal.

9) Wanneer en waar worden peilverhogingen toegestaan en waarom?

Alleen bij het bovenstroomse gebied vanaf het Verdeelwerk tot aan het Van Abbemuseum is bij de lage afvoeren een peilstijging van maximaal 20 cm toegestaan ten opzichte van de huidige situatie. Dit levert géén extra overlast op voor de omgeving, maar zorgt er wel voor dat het natuurlijke karakter van de Dommel hersteld wordt. Immers de bedoeling is om in het voorjaar als vissen trekken, meer water door de Dommel te laten stromen.

Voor viswater en beekherstel is het gewenst dat er meer variatie in de afvoer van water in de Dommel komt. In de huidige situatie staat het verdeelwerk zo ingesteld dat er meer water in de zomer (droge periode) door de Dommel heengaat dan in het voorjaar (natte periode). Dit is ecologisch gezien niet natuurlijk, want in een natuurlijke situatie zal in een natte periode juist meer water door watergangen gaan. Het nieuwe verdeelwerk wordt zodanig aangepast dat de vissen het verdeelwerk kunnen passeren én dat er in de natte perioden (in het voorjaar) ook écht meer water door de Dommel gaat stromen. Alleen als het tijdelijke héél hard regent, wordt water afgevoerd via het Afwateringskanaal (bij hoge afvoer).

10) Hoe weet je waar de verontreiniging zit?

Met waterbodemonderzoek is de verontreinigingssituatie in kaart gebracht. Met behulp van deze informatie is vervolgens afgewogen wat de meest voor de hand liggende varianten voor sanering zijn en welke als meest optimaal kan worden beschouwd. Deze voorkeuren zijn vastgelegd in een saneringsdoelstelling (tot welk niveau wordt de Dommel schoon gemaakt?) en een herverontreinigingsniveau (op welk verontreinigingsniveau dienen er opnieuw maatregelen te worden genomen). Verder heeft er een beoordeling plaatsgevonden ten aanzien van de uitvoeringsaspecten zoals de wijze van ontgraven, transport en verwerken van vrijkomend materiaal en de economische haalbaarheid. Deze afwegingen zijn verwoord in een 'raamplan sanering' en in diverse deelsaneringsplannen. Deze documenten zijn in een apart inspraaktraject aan een ieder ter inzage

gelegd ter beoordeling. Het betreft de Wet Bodembescherming. Het bevoegde gezag is de provincie Noord-Brabant.

11) Op welke manier wordt de Dommel schoongemaakt?

Er bevindt zich slib op de bodem waarin de zware metalen zijn opgenomen. Dit verontreinigde slib wordt zoveel mogelijk verwijderd. De vaste bodem daaronder is ook enigszins verontreinigd. Deze vaste bodem wordt op veel plaatsen ook ontgraven. Het is niet mogelijk deze laag in zijn geheel te verwijderen. Daarom vullen we de bodem op veel plaatsen aan met een laag schoon zand. Zo ontstaat, ondanks dat de verontreiniging niet voor 100% weg te nemen is, toch een veel schonere waterbodem waarin planten en dieren zich beter thuis voelen.

12) Wat gebeurt er met het vervuilde slib?

Het verontreinigende slib wordt geheel volgens de geldende milieunormen afgevoerd naar stortlocaties buiten Eindhoven. Waarschijnlijk naar de speciale stortlocatie in Dordrecht.

13) Waarom gaat men de natuurlijke loop terug brengen in de Dommel? Waarom worden de oude bochten hersteld?

Meanders, ofwel de bochten in de beek, zorgen voor meer verschillende natuurlijke leefgebieden voor dier- en plantensoorten. Door de Dommel te laten meanderen ontstaat er een verschil in de stroomsnelheid van de Dommel. Zo gaan er vanzelf verschillende planten groeien. De ene plant vindt bijna stilstaand water nu eenmaal fijner dan sneller stromend water. Terwijl stromend water voor een andere plant weer ideaal is.

Voor vissen betekent het verschil in stroomsnelheid dat er verschillende leef-, paai- en opgroeigebieden komen in dezelfde beek. Ook andere dier- en plantensoorten profiteren van een zogenaamde 'dynamische' beek. Zo wordt de natuur in en rond de Dommel meer divers waardoor ze minder kwetsbaar wordt. Tot slot zijn de bochten goed voor de veiligheid. Een natuurlijk 'meanderende' beek kan immers meer water kwijt en dus beter omgaan met grote hoeveelheden water.

14) Hoe ziet de Dommel eruit als de werkzaamheden afgerond zijn?

De Dommel krijgt een wat andere vorm: meanderend (met mooie bochten) en met veel variatie in planten, dieren en oevers. In het ontwerpplan zijn kaarten opgenomen waarop te zien is hoe de Dommel eruit gaat zien. De ontwerpkaarten vindt u terug op de website. Kijk onder '[Waar gaan we wat doen?](#)' en bekijk de ontwerpkaarten per deelgebied.

15) Worden er bomen gekapt voor de herinrichting van de Dommel?

Om de opknappannen voor de Dommel te kunnen uitvoeren, moet helaas een aantal bomen gekapt worden. Hiervoor is begin april 2010 een kapvergunning aangevraagd bij de gemeente Eindhoven. In totaal worden 189 bomen gekapt. Hiervoor worden ter compensatie 687 nieuwe bomen geplant.

Het kappen van bomen gebeurt natuurlijk niet zomaar. Om bomen te beschermen, wordt in Eindhoven immers zeer zorgvuldig omgegaan met kapvergunningen. Kappen gebeurt alleen als het echt niet anders kan. Verder houden we ook rekening met de broedperiode van vogels. Zo dienen versturende werkzaamheden zoveel mogelijk tussen half augustus en half februari plaats te vinden.

Over de kapvergunning en het bomencompensatieplan is de afgelopen drie jaar nauw contact geweest met Stichting Stadsbomen en Trefpunt Groen Eindhoven. De kapvergunning is inmiddels verleend.

Ga voor meer informatie over het kapbeleid en bomencompensatieplan naar het submenu 'documenten' op deze website (onder het hoofdmenu 'documenten en kaarten'). Kijk vervolgens onder het kopje 'technische documenten'.

16) Ik heb een vraag, melding of klacht over de werkzaamheden aan de Dommel. Waar kan ik terecht?

Op de website vindt u veel informatie. Mocht u vragen, klachten of opmerkingen hebben waarop u op deze site geen antwoord kunt vinden, dan kunt u terecht bij Waterschap de Dommel. Neem contact op via (0411) 618 610 of per e-mail: melding@dedommelnatuurlijkschoon.nl. Ook kunt u op de website een [contactformulier](#) invullen zodat wij eventueel met u contact op kunnen nemen.

17) Ik wil graag meer informatie ontvangen/ lezen over het project. Waar kan ik terecht?

Op de website vindt u veel achtergrondinformatie en documenten die u kunt downloaden. Wil u nog meer weten, dan kunt u terecht bij Waterschap de Dommel. Neem contact op via (0411) 618 610 of per e-mail: melding@dedommelnatuurlijkschoon.nl. Ook kunt u zichzelf aanmelden voor de [nieuwsbrief](#), dan bent u steeds op de hoogte van het laatste nieuws.

18) Wie betaalt het project 'De Dommel natuurlijk schoon!' en wat kost het?

Waterschap De Dommel werkt samen met de gemeenten Eindhoven, Nuenen en Son en Breugel aan het project. Deze projectpartners betalen voor het project, al wordt voor een groot deel ook bijgedragen vanuit het programma Actief Bodembeheer de Kempen, het Reconstructieprogramma, de provincie Noord-Brabant en SenterNovem. De totale kosten bedragen 22 tot 25 miljoen euro.

19) Kan ik gaan kijken bij de uitvoering van de werkzaamheden?

Het Dommeldal is vanwege de omvang van het project ingedeeld in 8 deelgebieden. Hier worden vanaf begin juni 2010 per deelgebied de werkzaamheden gestart. Uiteraard worden de betrokkenen hiervan vroegtijdig op de hoogte gesteld. Omdat er op de werkterreinen met zwaar materieel wordt gewerkt, zijn de werkterreinen voor uw eigen veiligheid niet toegankelijk voor publiek.

Om toch een beeld te krijgen van hoe het zou kunnen worden zijn eerdere projecten omtrent de Dommel wellicht interessant. Zo geven het project nabij het Van Abbemuseum en bij de Klotputten in Eindhoven én het project bij Boxtel (hier wordt nu gewerkt), een goed beeld. Op deze locaties kunt u alvast een kijkje nemen om een idee te krijgen van hoe het straks wordt.

20) Welke dieren en soorten leven in en rond de Dommel? En hebben zij geen last van de werkzaamheden?

Vooral vissen, moerasvogels, vlinders, libellen, kleine zoogdieren, padden, kikkers en diverse waterplanten zullen profiteren van een verbeterde en schone Dommel. De aangepaste loop van de Dommel maakt het straks mogelijk dat deze dieren met soortgenoten uit andere natuurgebieden in contact komen en zich voortplanten. Vissen kunnen straks bijvoorbeeld zonder belemmeringen vanuit België tot aan 's-Hertogenbosch zwemmen.

Het klopt dat planten en dieren last hebben van de werkzaamheden. Het weghalen van het vervuilde slib zorgt nu eenmaal voor hinder. Maar uit ervaring weten we dat beken zich snel herstellen. Om de hinder zoveel mogelijk te beperken, voeren we de werkzaamheden in fases uit. Zo houden we rekening met de breedseizoenen van de dieren. En houden we ruimte in de planning vrij, zodat vissen en andere waterdieren tijdelijk kunnen wegvluchten naar andere – rustige – delen van de Dommel.

21) Kan ik zwemmen in de Dommel als de werkzaamheden klaar zijn?

Nee, dat kan niet. De veranderingen aan de Dommel en haar oevers zijn nadrukkelijk niet bedoeld om de toegang tot de beek en het water te vergroten. De kwaliteit van het water en de waterbodem zijn ook na de werkzaamheden niet geschikt als speel- of zwemwater.

22) Wordt er wel rekening gehouden met recreatie?

Het grootste voordeel van het project is dat de natuur rijker wordt. Zo creëren we meer variatie in het landschap. Dat is weliswaar aantrekkelijker voor bijvoorbeeld wandelaars of fietsers. Maar meer recreatie is niet altijd goed voor de natuur. Daarom zoeken we naar een goed evenwicht tussen recreatie en natuur. Zo leggen we op sommige plaatsen het voetpad verder van de Dommel af om de natuur rust te gunnen. En er worden geen extra voorzieningen voor bijvoorbeeld kanovaart gerealiseerd.

23) Hoe wordt omgegaan met kanoplaatsen?

Kanovaart op de Dommel is op grond van het beleid van het waterschap zeer beperkt toegestaan. Alleen ervaren kanoërs mogen varen op de Dommel. Binnen de Ring zijn in- en uitstapplaatsen ongewenst om een drukke recreatieve kanovaart te voorkomen ten behoeve van de natuur. De doelstelling van het project is niet gericht op het begunstigen van kanovaart. Anderzijds worden in het ontwerp geen ingrepen opgenomen, die kanovaart verhinderen of die niet kanopasseerbaar zijn. In de praktijk zal de beleving van de Dommel door kanoërs nog beter worden.

24) Hoe wordt omgegaan met visstekken?

De bestaande visstekken komen te vervallen en er worden in hetzelfde gebied nieuwe visstekken aangelegd..

25) Komen er nieuwe wandel- en fietspaden?

Langs de Dommel liggen er op diverse plaatsen wandel- en fietspaden. Alle bestaande recreatieve structuren worden in het project gehandhaafd. Indien door een meander een bestaand pad doorsneden wordt, wordt hiervoor een brug aangelegd indien de omweg te groot wordt. Het initiatief om recreatieve routes uit te breiden ligt bij de gemeente. Voor de natuur is het echter wel belangrijk dat er niet overal langs de Dommel een pad aangelegd wordt. Dit zorgt namelijk voor een erg grote verstoring. Nu kan de Dommel op veel plaatsen beleefd worden en zijn er paden, maar er zijn ook rustige plekken voor de natuur. En zo willen we het houden.

26) Komen er terrassen aan de Dommel te liggen?

Het is wel mogelijk om terrassen nabij het water/ uitkijkend op het water te maken. Indien terrassen aan het water worden aangelegd, conflicteert dit mogelijk met de eisen voor de EVZ. Het betreft particuliere initiatieven die met de gemeente moeten worden afgestemd.

27) Wordt er rekening gehouden met mensen met een lichamelijke beperking bij de nieuw aan te leggen bruggen?

Ja, de nieuwe bruggen moeten geschikt zijn voor mensen met een lichamelijke beperking.

28) Hoe is rekening gehouden met andere visies en plannen? Welke plannen horen wel bij het project en welke niet?

Alle visies en plannen rondom het project 'De Dommel natuurlijk schoon!' zijn onder de loep genomen. De plannen die aansloten op de doelen en/of functies 'viswater', 'waternatuur' en 'beekherstel' zijn

geïntegreerd in het ontwerp. Ook de plannen en visies die het ontwerp versterken, zijn meegenomen in dit ontwerp. De doelstellingen voor de waterbodemsanering horen ook bij dit project.

29) Wat is een Ecologische Verbindingszone (EVZ)?

In Nederland liggen de belangrijke natuurgebieden verspreid. Een EVZ is een natuurstrook die grotere natuurgebieden aan elkaar schakelt. Dieren kunnen zich dan verplaatsen via deze strook naar een ander natuurgebied. Zo wordt het leefgebied van dieren groter. Voor een EVZ worden bijvoorbeeld oevers vlakker gemaakt, poelen en verschillende plantsoorten aangelegd. Ook worden obstakels aangepakt, zoals een brug of een stuw. Een lopend dier of vissen kunnen deze obstakels niet passeren. Door bijvoorbeeld een faunatunnel of een vistrap aan te leggen, worden deze obstakels passeerbaar. Daarnaast worden oevers van een beek zo ingericht dat de dieren zich er prettig voelen

30) Wat is een faunapassage?

Een faunapassage zorgt ervoor dat dieren obstakels, zoals bijvoorbeeld een weg, kunnen passeren, door bijvoorbeeld een speciale tunnel of een vispassage.

31) Wat is waternatuur of beekherstel?

De functie waternatuur wordt toegekend aan de beken (inclusief de oevers) of andere oppervlaktewateren waar nu al veel waternatuur of semi-waternatuur aanwezig is of waar veel mogelijkheden bestaan voor waternatuur. Bij waternatuur kunt u denken aan waterplanten, oeversorten en dieren die in of nabij water leven zoals padden en libellen. Het waterschap heeft als doel om de condities voor de ontwikkeling van deze waternatuur optimaal te maken of te behouden.

32) Wat is viswater?

Voor viswater is het doel dat vissen ongehinderd kunnen opzwemmen vanuit een benedenstrooms gebied. In dit geval vanuit de Maas en de Beneden-Dommel naar bovenlopen van de Dommel. Het water van de Dommel stroomt vanuit België naar de Maas. Als vissen tegen de stroom inzwemmen, zwemmen ze van Noord naar Zuid. Vissen planten zich namelijk vooral voort in bovenlopen en viswater is daarom van groot belang voor de overleving van beekvissen. Daarnaast vinden vissen het prettig dat er verschillende soorten habitats (leefgebieden) voorkomen. Bijvoorbeeld rustige ondiepe plekken om te paaien, op te groeien en te rusten. En bijvoorbeeld diepere en snelstromende delen om te jagen. Door in de beek veel diversiteit te creëren is er voor elke vis een geschikt leefgebied.

33) Hoe wordt omgegaan met monumenten?

In het projectgebied komen op diverse plaatsen belangrijke cultuurhistorische elementen voor. Deze elementen worden altijd behouden en daar waar mogelijk worden de elementen versterkt door landschappelijke aanpassingen.

Bijzondere aandacht bestaat voor de beschermde stadsgezichten nabij de Dommel. Het betreft hier de stadsparken ten zuiden van het centrum. Hierbij wordt de herinrichting zorgvuldig ingepast in het bestaande ontwerp van het park.

34) Hoe weten we de gevolgen voor waterhuishouding in de nieuwe situatie?

Om de gevolgen op de waterstanden, afvoeren en stroomsnelheden in de Dommel in te kunnen schatten, is gebruik gemaakt van een computermodel. In dit computermodel wordt beschreven en berekend hoe de beek zich straks zal gedragen bij verschillende hoeveelheden water. Hierin kunnen nieuwe ontwerpen worden opgenomen. De ontworpen vorm en grootte van de beek worden dan getoetst op mogelijke overstromingen.

Om de veranderingen van de nieuwe inrichting inzichtelijk te maken is eerst een rekenmodel gemaakt van de huidige situatie. De kenmerken en profielen van de Dommel zijn ingevoerd vanaf de zandvang nabij Klotputten tot en met de stuw Hambrug in St. Oedenrode. Om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen zijn alle huidige profielen, alle afwaterende watergangen op de Dommel zoals de Tongelreep, het Afwateringskanaal, de Trompetterloop, de Kleine Dommel, Hooijdonkse beek en Ekkersrijt, de bruggen, de duikers en de stuwen opgenomen in het model. Het huidige model is getoetst aan de hand van gemeten waterpeilen en afvoeren om te zorgen dat het model aansluit bij de werkelijke toestand. Vervolgens is het model met de huidige situatie aangepast aan de nieuwe situatie om de gevolgen van de nieuwe inrichting en de nieuwe waterverdeling te kunnen berekenen. Hiervoor zijn de huidige profielen (dwarsdoorsnede van de watergang) vervangen door nieuwe ontwerpprofielen van de Dommel. Aangezien vissen een tweetal stuwen (het verdeelwerk ter hoogte van het Afwateringskanaal en de stuw aan de Dorgelolaan) niet kunnen passeren, zijn deze in het model opgenomen als doorstroombare voorziening voor vissen. De stuw aan de Dorgelolaan is in het model vervangen door een vistrap van 13 treden. In het voorjaar is voor het verdeelwerk uitgegaan van een situatie met een geopende klepstuw, waardoor deze gedurende een groot aantal dagen vispasseerbaar wordt.